

Odbor odpadů
Vršovická 65,
100 10 Praha 10
www.mzp.cz

V Praze dne 10. listopadu 2021

METODICKÉ SDĚLENÍ

odboru odpadů MŽP k výběru tzv. emisního poplatku dle zákona č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností

V návaznosti na nabytí účinnosti zákona č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností (dále jen „ZVUŽ“) dnem 1. ledna 2021 vydává odbor odpadů MŽP toto metodické sdělení, jehož účelem je vyjasnit některé otázky týkající se výběru tzv. emisního poplatku (upraveného v § 113 – § 120 ZVUŽ). Konkrétně se jedná o problematiku osvobození od tohoto poplatku, administraci zániku poplatkové povinnosti a výklad přechodného ustanovení upravujícího vztah emisního poplatku podle ZVUŽ a poplatku na podporu sběru, zpracování, využití a odstranění vybraných autovraků podle § 37e zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 185/2001 Sb.“).

1. Výklad návětí § 115 odst. 2 písm. b) ZVUŽ

Podle § 115 odst. 2 písm. b) ZVUŽ je od emisního poplatku osvobozen

b) žadatel o zápis vozidla do registru silničních vozidel, u něhož k zápisu vozidla dochází v důsledku

- 1. nabytí dědictví nebo odkazu,*
- 2. převodu mezi osobami blízkými, nebo*
- 3. zániku společného jmění manželů, nebo*

Záměrem MŽP bylo zachovat věcnou kontinuitu s úpravou obsaženou v § 37e zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 185/2001 Sb.“), což vyplývá z nastavení poplatku (poplatek se vztahuje na vozidla s emisní normou EURO 2 a nižší, výnos z poplatku je i nadále příjmem Státního fondu životního prostředí ČR atd.) i z formulací uvedených v důvodové zprávě (např. „zvláštní důvod osvobození od placení poplatku oproti dosavadní právní úpravě“ apod.). Ustanovení § 37e odst. 3 zákona č. 185/2001 Sb. stanovovalo, že od poplatku jsou osvobozeni „žadatelé, u nichž k přeregistraci podle odstavce 1 dochází v důsledku nabytí a vypořádání dědictví nebo v důsledku zániku společného jmění manželů“. Tedy jednalo se o osvobození při změně vlastníka. Je tedy třeba vykládat dané ustanovení tak, že od emisního poplatku je osvobozen žadatel o zápis změny vlastníka nebo provozovatele vozidla v registru silničních vozidel, u něhož k zápisu změny dochází v důsledku nabytí dědictví nebo odkazu, převodu mezi osobami blízkými nebo zániku společného jmění manželů. Tento výklad je pro poplatníka příznivější (dle právní zásady in dubio mitius, aplikované při správně daní a poplatků).

Ministerstvo životního prostředí

Pro případy, kdy již byl vybrán emisní poplatek z důvodu nesprávného výkladu § 115 odst. 2 písm. b) ZVUŽ, tedy u žadatele o zápis změny vlastníka nebo provozovatele vozidla v registru silničních vozidel, u něhož k zápisu změny dochází v důsledku nabytí dědictví nebo odkazu, převodu mezi osobami blízkými nebo zániku společného jmění manželů, postupuje se při vrácení poplatku obdobně, jako při vrácení poplatku dle § 120 ZVUŽ (viz bod 3 tohoto metodického sdělení), kdy poplatník je oprávněn požádat o zánik poplatkové povinnosti.

2. Osvobození podle § 115 odst. 2 písm. b) bodu 2 (převod na osobu blízkou)

Osobou blízkou se rozumí osoba blízká vymezená v § 22 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), přičemž osvobození se má primárně vztahovat na žadatele, který převádí vozidlo na příbuzného v řadě přímé, sourozence, manžela nebo partnera podle zákona o registrovaném partnerství. Nicméně kromě nich jsou osobami blízkými podle občanského zákoníku také jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném, které se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní; přitom se má za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.

Je třeba zdůraznit, že skutečnosti zakládající nárok na osvobození je povinen prokázat poplatník, který je nositelem důkazního břemene. Je nezbytné vycházet z ust. § 92 a násl. zák. č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, z nichž mj. vyplývá, že daňový subjekt je povinen prokazovat všechny skutečnosti, které uvádí ve svých podáních. Jako důkazních prostředků je tak možno využít všech podkladů, na jejichž základě lze zjistit skutečný stav věci a ověřit skutečnosti rozhodné pro správné zjištění a stanovení daně (resp. poplatku).

3. Administrace zániku poplatkové povinnosti (§ 120 ZVUŽ)

Protože vozidlo dovezené ze zahraničí musí být před testováním na historickou původnost zaregistrováno v registru silničních vozidel, neuplatní se pro něj osvobození podle § 115 odst. 1 písm. c) ZVUŽ. Je však žádoucí, aby takové vozidlo nepodléhalo zpoplatnění. Bylo proto navrženo, aby poplatková povinnost zanikla v případě, pokud do jednoho roku od vzniku poplatkové povinnosti (tedy od registrace vozidla) bude vlastník nebo provozovatel tohoto vozidla disponovat platným dokladem o uznání testování silničního vozidla na historickou původnost.

Poplatková povinnost zaniká až na základě podání žádosti, ve které poplatník vydání dokladu doloží. Zánik poplatkové povinnosti lze iniciovat pouze do jednoho roku ode dne, kdy vznikla poplatková povinnost (§ 120 odst. 2).

V případě zániku poplatkové povinnosti vznikne poplatníkovi emisního poplatku přeplatek na tomto poplatku. Protože k zániku poplatkové povinnosti došlo na základě žádosti poplatníka, je nadbytečné, aby poplatník musel vedle toho žádat o vrácení vratitelného přeplatku podle § 155 odst. 2 daňového řádu. Správce poplatku tak proto přeplatek vrátí přímo na základě žádosti podle odstavce 2, pokud přeplatek splní test vratitelnosti (§ 154 daňového řádu), tzn. poplatník nemá u správce poplatku nedoplatky na jiných osobních daňových účtech nebo jiný správce daně nepožádá o převedení tohoto přeplatku na úhradu jím evidovaného nedoplatku. Pro vrácení se použije stejná lhůta, jako podle § 155b daňového řádu, tedy správce poplatku vrátí vratitelný přeplatek do 30 dnů od zániku poplatkové povinnosti. Případná změna vlastníka vozidla po vzniku poplatkové povinnosti nemá vliv na postavení poplatníka, protože

Ministerstvo životního prostředí

poplatková povinnost zásadně nepřechází se změnou vlastnictví vozidla a poplatková povinnost trvá i nadále (§ 20 odst. 2 daňového řádu).

Pro vrácení přeplatku se pak konkrétně použije § 258 daňového řádu, podle kterého je zdrojem vracených peněžních prostředků primárně výnos z daní, poplatků a jiných peněžitých plnění vybíraných daným správcem daně, které mají stejného příjemce (tedy se výnos převáděný příjemci v daném období sníží o vrácené prostředky). Zjednodušeně řečeno, žadatel požádá na obecním úřadě obce s rozšířenou působností, kde poplatek zaplatil, o zánik poplatkové povinnosti (a tím de facto zároveň o vrácení přeplatku), obecní úřad mu přeplatek vrátí, a když z daného obecního úřadu vždy jednou měsíčně souhrnně odchází vybrané poplatky Státnímu fondu životního prostředí („SFŽP“), tak se odesílaný souhrn peněžních prostředků poníží o tu částku peněžních prostředků, kterou vrátil žadateli. Pokud by i přesto vybrané peněžní prostředky nedostačovaly na vrácení přeplatku, musí tyto prostředky uhradit poplatkovému subjektu přímo příjemce výnosu, tedy SFŽP. Správce poplatku (obecní úřad obce s rozšířenou působností) musí o povinnosti SFŽP vrátit přeplatek rozhodnout (rozhodnutím podle daňového řádu), a to tak, aby rozhodnutí o vrácení přeplatku bylo ve smyslu daňového řádu oznámeno SFŽP nejméně 10 dnů před koncem lhůty pro vrácení přeplatku.

Již podle zákona č. 185/2001 Sb. docházelo k případům, kdy byl poplatek zaplacen, následně poplatník zjistil, že vozidlo splňuje vyšší emisní normu (např. EURO 3) a obrátil se na SFŽP, aby mu peněžní prostředky vrátil, načež byl instruován, aby se obrátil přímo na obecní úřad obce s rozšířenou působností, kde poplatek zaplatil. Proces vrácení zaplaceného poplatku tak není ničím novým a tyto případy byly již administrovány za předchozí právní úpravy.

4. Výklad přechodného ustanovení § 143 odst. 3 ZVUŽ

Přechodné ustanovení § 143 odst. 3 ZVUŽ stanovuje, že „poplatková povinnost u emisního poplatku nevzniká, pokud již u vozidla dříve vznikla poplatková povinnost u poplatku na podporu sběru, zpracování, využití a odstranění vybraných autovraků poplatníkovi, který nebyl osvobozen“. Obecně tedy platí, že podle § 143 odst. 3 ZVUŽ poplatková povinnost u „nového“ emisního poplatku nevzniká, pokud byl „starý“ poplatek u vozidla již jednou zaplacen (ať už při první registraci nebo přeregistraci). A v případě, že u vozidla nebyl „starý“ poplatek zaplacen (z toho důvodu, že byl poplatník osvobozen, nebo poplatková povinnost nevznikla), tak subjekt „nového“ poplatku (poplatník) je povinen emisní poplatek zaplatit (pokud není osvobozen). Je také možné, že „starý“ poplatek nebyl zaplacen (a měl být); v takovém případě vážně „starému“ poplatníkovi nedoplatek, který trvá po dobu 6 až 20 let od vzniku, podle toho, jak běžela lhůta pro placení daně podle daňového řádu. Pokud v základní šestileté lhůtě pro placení nedošlo k zaplacení poplatku a pokud nedošlo ke stavení (resp. přerušení) lhůty z důvodu uvedeného v § 160 daňového řádu (stanovené důvody mohou mít za následek prodloužení lhůty pro placení až na max. 20 let), a tato šestiletá lhůta uplynula, poplatková povinnost k „novému“ poplatku už nevznikne (měl se vybrat/vymoci „starý“ poplatek). V případě, že subjekt poplatku (poplatník), který poplatek neuhradil a má se po něm vymáhat, zemřel, povinnost, která mu vznikla, přechází na jeho dědice, který tak získává postavení subjektu poplatku namísto zůstavitele (viz § 239a daňového řádu).

Lze rovněž uvést následující příklad, neboť v předchozím znění zákona č. 185/2001 Sb. se výběr poplatku měnil:

Ministerstvo životního prostředí

1. Přeregistrace 1. 1. 2009 s průkazem ZTP -> vznikla poplatková povinnost -> poplatník osvobozen,
2. Přeregistrace 2. 1. 2009 bez průkazu ZTP -> nevznikla poplatková povinnost (protože ta vznikla jen při první přeregistraci a v roce 2009 ještě nebyl součástí úpravy v § 37e zákona č. 185/2001 Sb. odstavec 3, který stanovil, že poplatek se platí též při přeregistraci použitého vozidla následující po registraci nebo přeregistraci, při kterých byl žadatel od poplatku osvobozen podle odstavce 2; odstavec 3 byl doplněn novelou č. 169/2013 Sb. s účinností od 1. října 2013),
3. Přeregistrace po 1. 1. 2021, žadatel bez osvobození -> poplatník podle prvního bodu byl osvobozen -> žadatel tedy emisní poplatek zaplatí.

Zpracoval: Odbor odpadů MŽP

Schválil: Ing. Bc. Jan Maršák, Ph.D., ředitel odboru odpadů

Aktualizovaná verze metodického sdělení ze dne 17. února 2021